

Результати оновлення навчального матеріалу з урахуванням інкорпорації гендерних елементів в Національній академії

З метою реалізації принципу рівних прав і можливостей чоловіків і жінок в умовах реформування сектору безпеки і оборони України, а також підготовки персоналу Держприкордонслужби України з питань гендерної політики держави в Національній академії проведено оновлення навчального матеріалу з урахуванням інкорпорації гендерних елементів.

Внесено зміни до робочих програм навчальних дисциплін та навчально-методичних матеріалів, а саме:

Факультет правоохоронної діяльності:

1. *Навчальна дисципліна «Міжнародне право»* (4 курс, спеціальності «Право», «Правоохоронна діяльність») – основні питання: Вимоги Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок; Факультативного протоколу до Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок; Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 – внесено зміни до теми 6 «Міжнародне гуманітарне право», заняття 1 «Права людини і міжнародне право» і заняття 2 «Розвиток міжнародного гуманітарного права».

2. *Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми міжнародного права»* (магістратура, спеціальності «Право», «Правоохоронна діяльність», ад'юнктура, спеціальність «Право») – основні питання: Вимоги Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок; Факультативного протоколу до Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок; Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 – внесено зміни до теми 5 «Проблеми міжнародного гуманітарного права», заняття 1 «Проблеми прав людини у міжнародному праві» і заняття 2 «Проблеми захисту прав людини під час міжнародного збройного конфлікту».

3. *Навчальна дисципліна «Право Європейського Союзу»* (магістратура, спеціальності «Право» та «Правоохоронна діяльність») - основні питання: Директиви ЄС з питань забезпечення гендерної рівності. Хартія Європейського Союзу про основні права від 7 грудня 2000 року. Гарантії прав людини і громадянина у Європейському Союзі – внесено до теми 5 «Особливості захисту прав і свобод людини і громадянина в Європейському Союзі», заняття 1 «Основи правового статусу людини і громадянина в Європейському Союзі», теми 6 «Основні галузі і сфери правового регулювання права ЄС», заняття 3 «Правове регулювання соціальної і трудової сфери».

4. *Навчальна дисципліна «Конституційне право України»* (1 курс, спеціальність «Право», «Правоохоронна діяльність») – основні питання: Характеристика конституційних прав та свобод жінок і чоловіків в Україні. Міжнародно-правове забезпечення і захист прав жінок. Поняття правового статусу дитини. Особливості правового статусу жінок військовослужбовців. Поняття та правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття правового статусу біженців. Недопущення дискримінації жінок та чоловіків при здійсненні прикордонних процедур. Особливості реалізації прав, свобод жінок іноземців та осіб без громадянства в Україні – внесено зміни до теми 4 «Основи правового статусу особи», заняття 1 «Правовий статус особи», тема 5 «Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина», заняття 1 «Загальна характеристика конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина», тема 6 «Конституційно-правовий статус іноземців, осіб без громадянства та біженців в Україні», заняття 1 «Правове становище іноземців, осіб без громадянства та біженців в Україні».

5. *Навчальна дисципліна «Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини»* (магістратура студенти «Право») – основні питання: Права жінок, історія розвитку, їх реалізація і захист. Історичні етапи розвитку прав людини і становлення процедур їх захисту. Сучасні міжнародні норми, що регламентують права жінок та їх захист.

Специфіка функціонування міжнародних процедур захисту прав людини. Універсальні міжнародні засоби захисту прав людини. Захист прав людини на регіональному рівні. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини. Захист прав людини в період збройних конфліктів. Особливості міжнародно-правового захисту окремих Права людини, їх реалізація і захист» – внесено зміни до теми 1 «Права людини, їх реалізація і захист», заняття 1 «Права людини, їх реалізація і захист: поняття та характеристика», теми 2 «Історичні етапи розвитку прав людини і становлення процедур їх захисту», заняття 1 «Історичні етапи розвитку прав людини і становлення процедур їх захисту», теми 3 «Сучасні міжнародні норми, що регламентують права людини та їх захист», заняття 1 «Сучасні міжнародні норми, що регламентують права людини та їх захист», теми 4 «Специфіка функціонування міжнародних процедур захисту прав людини», заняття «Міжнародні процедури захисту прав людини», теми 5 «Універсальні міжнародні засоби захисту прав людини», заняття 1 «Універсальні міжнародні засоби захисту прав людини», теми 6 «Захист прав людини на регіональному рівні», заняття 1 «Специфіка захисту прав людини на регіональному рівні», теми 7 «Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини», заняття 1 «Характеристика Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини», теми 9 «Особливості міжнародно-правового захисту окремих категорій осіб», заняття 1 «Специфіка захисту окремих категорій осіб».

6. *Навчальна дисципліна «Права людини»* (4 курс, спеціальність «Право», «Правоохоронна діяльність») – основні питання: Поняття і система конституційних прав і свобод жінок і чоловіків в Україні. Юридичні гарантії прав жінок і чоловіків – внесено зміни до теми – внесено до теми 1 «Загальний огляд та характеристика законодавства по правам людини», заняття 1 «Концептуальні основи основних прав людини», теми 2 «Співробітництво в сфері захисту прав людини», заняття 1 «Міжнародна система захисту прав людини», теми 7 «Особливості роботи з вразливими категоріями осіб», заняття 1 «Характеристика прав окремих категорій осіб», заняття 2 «Загальна характеристика інституту заборони дискримінації», теми 8 «Порушення прав людини: запобігання, моніторинг, відповідальність», заняття 1 «Загальні положення недопущення порушення прав людини в діяльності ДПСУ».

7. *Навчальна дисципліна «Проблеми конституційного права України»* (магістратура студенти «Право») – основні питання: Поняття правового статусу дитини. Гарантії прав та свобод людини. Принцип рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Проблемні питання додержання прав та свобод людини під час здійснення державними органами своїх повноважень. Поняття та правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні. Поняття правового статусу біженців. Права, свободи та обов'язки іноземців та осіб без громадянства в Україні. Порядок набуття статусу біженця в Україні – внесено зміни до теми 6 «Актуальні питання правового регулювання конституційно-правового статусу особи», заняття 1 «Характеристика правового статусу особи в Україні» тема 7 «Актуальні питання правового статусу іноземців, осіб без громадянства та біженців в Україні», заняття 1 «Актуальні питання правового статусу іноземців, осіб без громадянства та біженців в Україні», заняття 1 «Правове становище іноземців, осіб без громадянства та біженців в Україні».

8. *Навчальна дисципліна «Міжнародні стандарти правоохоронної діяльності»* (магістратура «Право» та «Правоохоронна діяльність») – основні питання: Міжнародно-правові стандарти діяльності правоохоронних органів іноземних держав. Порядок організації діяльності органів охорони державного кордону з питань забезпечення прав і свобод людини. Дотримання етичних принципів працівниками цих органів у боротьбі зі злочинністю і профілактики правопорушень. Протидія сексуальним домаганням. – внесено зміни до теми 1 «Становлення та розвиток міжнародного інституту захисту прав людини», заняття 1 «Історичні етапи розвитку прав людини і становлення процедур їх захисту», теми 2 «Міжнародно-правові та європейські стандарти захисту прав людини та діяльності правоохоронних органів», заняття 1 «Сучасні міжнародні норми, що

регламентують права людини та їх захист», заняття 2 «Міжнародно-правові основи діяльності правоохоронних органів», теми 4 «Проблеми дотримання міжнародних стандартів прав людини у діяльності Національної поліції», заняття 1 «Окремі аспекти діяльності Національної поліції з питань дотримання міжнародних стандартів прав людини», теми 5 «Проблеми дотримання міжнародних стандартів прав людини під час здійснення адміністративних процедур органами Державної прикордонної служби України», заняття 1 «Дотримання міжнародних стандартів прав людини посадовими особами органів охорони державного кордону».

9. *Навчальна дисципліна «Кримінологія»* (4 курс, спеціальність «Право») – основні питання: жінка-жертва, жінка-потерпіла; роль жінки у формування кримінальної мотивації – Тема 2 «Кримінологічне дослідження причин та умов злочинності», Заняття 2 «Особливості особи і поведінки потерпілих та їх роль у «механізмі» вчинення конкретного злочину».

10. *Навчальна дисципліна «Кримінально-виконавче право»* (3 курс, спеціальність «Право», «Правоохоронна діяльність»): основні питання: суб'єктивні права, законні інтереси та юридичні обов'язки засуджених жінок – внесено зміни до теми 3 «Правовий статус засуджених», заняття 2 «Зміст правового статусу засуджених»; виконання покарання у виді позбавлення волі з урахуванням гендерних аспектів, відбування покарання засудженими вагітними жінками, матерями-годувальницями і жінками, які мають дітей; проживання жінок, засуджених до позбавлення волі, за межами виправної колонії; особливості відбування покарання у виховних колоніях – внесено зміни до теми 13 «Особливості відбування покарання в колоніях різних видів. Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми», заняття 2 «Особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками і неповнолітніми».

II. Внесено зміни до робочих програм та навчально-методичних матеріалів таких курсів:

1. Дистанційний курс для підвищення кваліфікації офіцерського складу «*Протидія дискримінації під час проходження прикордонного контролю та доступу до процедури пошуку притулку*».

2. Дистанційний курс для підвищення кваліфікації особового складу «*Основи прав людини. Міжнародне гуманітарне право*».

3. Дистанційний курс для підвищення кваліфікації особового складу «*Основи прав людини. Міжнародне гуманітарне право*» (в межах правової підготовки для офіцерів АДПСУ, регіональних управлінь, Національної академії Державної прикордонної служби України, Навчального центру Державної прикордонної служби України, Кінологічного навчального центру, Навчально-тренувального загону морської охорони органів охорони державного кордону та окремого контрольно-пропускного пункту «Київ»).

До зазначених курсів додані такі питання: Поняття правового статусу дитини. Гарантії прав та свобод людини. Принцип рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Проблемні питання додержання прав та свобод людини під час здійснення державними органами своїх повноважень.

Факультет іноземних мов і гуманітарних дисциплін:

1. *Навчальна дисципліна «Практичний курс основної іноземної мови»*

При вивченні тем: «Проблеми виховання та формування особистості офіцера», «Зовнішність та риси характеру людини».

2. *Навчальна дисципліна «Спеціальний переклад»*

При вивченні тем: «Прикордонні відомства США, Канади, Великобританії», «Особовий склад збройних сил», «Військова спеціальна підготовка», що спрямовані на формування фахової підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників, розглядаються такі

проблеми: роль жінок і чоловіків в армії, в ДПСУ; вимоги до зовнішнього вигляду (відмінності у формі одягу, зачіски, макіяж); питання розподілу посад і виконання посадових обов'язків; риси характеру, притаманні жінкам-військовослужбовцям; лідерство і лідерські якості.

3. Навчальна дисципліна «Практичний курс основної іноземної мови»

При вивченні тем суспільно-політичного характеру: «Проблеми сучасного суспільства», «Мир та безпека» звертають увагу на: роль жінки і чоловіка в сім'ї, в процесі виховання дітей; професії, які вважаються чоловічими і жіночими; діяльність жінок-політиків і державних лідерів (у порівнянні з чоловіками).

4. Навчальна дисципліна «Практичний курс основної іноземної мови»

Під час вивчення теми «Кордони України і професія прикордонника» обговорюються питання гендерної рівності під час навчання в НАДПСУ і виконання службових обов'язків на кордоні. Також у процесі вивчення теми «Англійська мова – мова міжнародного спілкування» (заняття «Майстри ораторського мистецтва») розглядаються порівняльні характеристики ораторського мистецтва та особливостей спілкування чоловіків і жінок.

5. Навчальна дисципліна «Практичний курс основної іноземної мови»

Під час вивчення теми «Освіта та професія» вивчаються теми та обговорюються такі проблемні ситуації: «Жінки у військовій професії», «Роль жінки у військовій сфері».

6. Навчальна дисципліна «Іноземна мова»

Під час вивчення тем: «Державна прикордонна служба України»; «На сторожі рубежів Батьківщини», читання і переклад тексту «Невидимий батальйон. Жінка у камуфляжі». Інтеграція кордонів в Європі «Спільні прикордонні операції в ЄС», читання і переклад тексту «Іванна Климпуш-Цинцадзе: Сьогодні Україна є повноцінним гарантом безпеки і стабільності в Європі». Служба на кордоні «Нове обличчя», читання і переклад тексту «Чарівна мужність». Реферування текстів з прикордонної тематики «Безпека кордону», практика у реферативному перекладі статті «Фемінізація світових армій», «Модна служба»

7. Навчальна дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням»

Під час вивчення теми: «Реферативний переклад текстів професійного спрямування», практика у реферативному перекладі статті «Тримайся, ти нам потрібна»

8. Практичний курс основної іноземної мови (німецької)

Під час вивчення тем: Державна прикордонна служба України, гендерна політика в прикордонній службі України. Відомчі стандарти культури прикордонного контролю, жінка-прикордонник. Зовнішня та внутрішня політика Німеччини, жінка в політиці. Історія Німеччини до та після 1945 року, жінки в історії Німеччини. Служба на кордоні, жінки на варті кордону України.

9. Спеціальний переклад

Структура та завдання збройних сил Німеччини, Підготовка особового складу у збройних силах Німеччини. Гендерна політика. Федеральна поліція Німеччини, Підготовка персоналу Федеральної поліції Німеччини. Гендерні відмінності. Органи охорони кордону Австрії та Швейцарії, підготовка персоналу Федеральної поліції Австрії та Корпусу прикордонної варті Швейцарії. Жінки в органах охорони.

10. Практичний курс другої іноземної мови (польської, французької, турецької, румунської, угорської)

Під час вивчення тем: Прикордонні відомства країн, мова яких вивчається, підготовка персоналу. Гендерні відмінності. Охорона державного кордону, жінки на варті кордону України. Суспільно-політичне життя, суспільно – політичне життя Польщі. Успішність жінки в суспільстві. Державна прикордонна служба України, гендерна політика в прикордонній службі України

11. Навчальна дисципліна: «Морально-психологічне забезпечення оперативної службової діяльності»

Тема: Психологія особистості керівника прикордонного персоналу.

Сутність та зміст управлінської діяльності керівника. Концепції керівництва (лідерства), гендерні особливості керівника (лідера). Характеристика лідерства.

Вплив гендерних особливостей персоналу на:

формування та використання стилів керівництва;

мотиваційну сферу особистості керівника;

управлінські ролі керівника;

принципи роботи керівника з підлеглими.

Психологія управлінського впливу. Психологічні основи прийняття рішень. Механізми розвитку особистості керівника. Комунікативний потенціал особистості керівника.

Тема: Особливості управлінської діяльності зі штатними категоріями персоналу підрозділів ООДК

Основи здійснення управлінського впливу керівника на підлеглих з врахуванням гендерних особливостей:

Психологічна характеристика прикордонного колективу як об'єкту ООДК

Психологія планування та добору різних категорій персоналу для підрозділів ООДК.

Оцінка діяльності різних категорій прикордонного персоналу.

Особливості керування прикордонним підрозділом та мікрогрупами в умовах професійної діяльності.

Чинники психологічного впливу на імідж персоналу підрозділів ООДК.

Сутність та зміст управлінської діяльності щодо згуртування підрозділів, формування прийняттого соціально-психологічного клімату в підрозділах.

Тема: Психологічна характеристика та аналіз конфліктів

Конфлікти у прикордонному підрозділі: характеристика видів конфліктів. Психологія особистості прикордонника в конфлікті. Аналіз конфліктних відносини з різними категоріями прикордонного персоналу (гендерний аспект). Особливості конфліктів за типами: начальник-підлеглий, підлеглий-підлеглий (з урахуванням гендерного базису). Фактори впливу, що спричиняють конфліктні відносини під час службових обов'язків з громадянами різних країн та методика їх вирішення. Конфлікти у сім'ях прикордонників: характеристика та аналіз (вплив гендерної проблематики на конфлікти). Управлінсько-комунікативна некомпетентність керівника як джерело конфлікту. Основні правила спілкування керівника з підлеглими (особливості гендерних питань у в спілкуванні).

Тема: Психологічне забезпечення правопорядку та дисципліни

Сучасні вимоги до організації психологічного забезпечення дисципліни та правопорядку. Дисциплінарна практика. Причини виникнення негативних явищ у прикордонних колективах (гендерний аспект). Прояви порушення дисципліни. Методика проведення дисциплінарного розслідування. Основні критерії оцінки стану дисципліни та правопорядку. Методика аналізу стану дисципліни та дисциплінарна практика. Керівні документи з організації психологічного забезпечення дисципліни та правопорядку в Держприкордонслужбі України.

Тема: Організація та проведення індивідуально-виховної роботи у прикордонних підрозділах

Вимоги до організації та проведення індивідуальної роботи в сучасних умовах. Зміст та організація індивідуальної роботи (розглядається гендерний аспект). Методи вивчення персоналу: спостереження, ознайомлення з документами, аналіз повсякденних дій, узагальнення незалежних характеристик, анкетування. Методика проведення індивідуальної роботи з різними категоріями прикордонників (з урахуванням гендерних розбіжностей).

Тема: Культура взаємин прикордонників

Сучасні вимоги до культури взаємин прикордонників. Поняття культури взаємин та її структурні елементи. Напрямки роботи з персоналом щодо формування культури стосунків прикордонників. Сутність і зміст спілкування. Спілкування офіцера з підлеглими (розглядається гендерний аспект). Спілкування офіцерів з підлеглими в екстремальних умовах (з урахуванням гендерних особливостей).

Культура міжособистісного спілкування. Проблеми у спілкуванні (з урахуванням гендерних розбіжностей). Шляхи формування культури спілкування прикордонників. Відомчі стандарти культури поведінки прикордонників.

12. Навчальна дисципліна «Соціологія»

Тема 6 «Соціологія сім'ї», заняття 1 (групове) «Соціологічний аналіз інституту сім'ї та шлюбу» (Сім'я як соціальний інститут та мала соціальна група, гендерно-рольова диференціація сім'ї, тенденції розвитку сучасної сім'ї).

13. Навчальна дисципліна «Професійна педагогіка»

Тема: «Виховні технології у професійній діяльності», вікові та гендерні особливості застосування виховних технологій.

14. Навчальна дисципліна «Сучасна українська література»

Тема: «Гендерні аспекти сучасної української літератури», перервність традиції. Жінка-читач і жінка-автор у літературі; «Жіноча проза»: проблематика і художні особливості.

Тема: «Гендерні аспекти сучасної української літератури», «Жіноча проза: нова типологія жіночих образів»

Тема: «Гендерні аспекти сучасної української літератури», (аналіз текстів) «Проза Ірен Роздобудько», «Зів'ялі квіти не викидають», «Переформулювання», «Дванадцять, або виховання жінки в умовах, непридатних для життя».

Тема: «Гендерні аспекти сучасної української літератури», «Жіночі голоси в сучасній українській літературі».